

UZASADNIENIE

K. K. został oskarżony o to, że w dniu 23 marca 2016 roku w Z., woj. (...), kierował samochodem osobowym marki F. o nr rejestracyjnym (...) w stanie nietrzeźwości (0,74 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu) w ruchu lądowym,

tj. o czyn z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w Zgierzu, wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2017 roku, w sprawie o sygn. akt II K 518/16:

1. przyjmując, że oskarżony K. K. swoim zachowaniem wypełnił dyspozycję art. 178a § 1 k.k., lecz uznając, że jego stopień winy i stopień społecznej szkodliwości czynu nie są znaczne na podstawie art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego na okres próby lat 2;
2. na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 3 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 1 roku;
3. na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 39 pkt 7 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 3000 tysięcy złotych;
4. na podstawie art. 63 § 4 k.k. na poczet orzeczonego wobec K. K. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych zaliczył okres rzeczywistego zatrzymania prawa jazdy od dnia 23 marca 2016 roku;
5. zwolnił oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania w sprawie, koszty te przejmując na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł prokurator zaskarżając powyższy wyrok, na podstawie art. 425 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 444 k.p.k. w całości na niekorzyść oskarżonego K. K..

W oparciu o art. 438 pkt 3 k.p.k. prokurator powyższemu wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mający wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, iż stopień winy i społecznej szkodliwości czynu zarzucanego nie są znaczne, podczas gdy wysokie stężenie alkoholu we krwi oskarżonego – ok. 1,5‰ wskazuje, że czyn K. K. cechował się wysokim stopniem winy i społecznej szkodliwości.

Na podstawie art. 427 § 1 k.p.k., art. 437 § 1 k.p.k. i art. 454 § 1 k.p.k. a contrario prokurator wniósł o uchYLENIE zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 66 § 1 k.k. sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy niekaranego za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa.

Trzeba podkreślić, iż instytucja warunkowego umorzenia postępowania karnego jest jednym ze środków probacyjnych, a więc związanych z poddaniem sprawcy próbie, występujących w prawie karnym. Jest to jednocześnie

najłagodniejszy z tychże środków, bowiem w swej istocie prowadzi do odstąpienia od skazania i wymierzenia kary za popełniony czyn. Dla możliwości jego zastosowanie niezbędne jest łączne wystąpienia pięciu przesłanek, w tym koniecznym jest ustalenie, że wina i społeczna szkodliwość popełnionego przez sprawcę czynu nie są znaczne.

W orzecznictwie i doktrynie ugruntowany jest pogląd, iż obydwie przesłanki – stopień zawinienia oraz stopień społecznej szkodliwości czynu – muszą być ustalone odrębnie, w sposób niezależny od siebie. Ustawa wymaga przy tym, by zarówno wina sprawcy, jak i stopień społecznej szkodliwości był oceniany jako taki, który nie jest znaczny. Oceniając stopień społecznej szkodliwości należy mieć na uwadze, że taki, który nie jest znaczny nie jest tożsamy ze stopniem znikomym – bowiem znikoma społeczna szkodliwość czynu powoduje, iż nie jest on przestępstwem w myśl art. 1 § 2 k.k., nie jest również nieznaczny – chodzi o czyny plasujące się powyżej znikomego stopnia społecznej szkodliwości i jednocześnie poniżej takiego stopnia, który nie jest znaczny. Stopień społecznej szkodliwości czynu ocenia się przez pryzmat przesłanek przewidzianych w art. 115 § 2 k.k., zaś stopień zawinienia podlega ocenie przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności decydujących o przypisaniu winy, a więc dojrzałości sprawcy, jego poczytalności, zdolności do rozpoznania bezprawności zachowania, ewentualnych anormalnych sytuacji motywacyjnych. (tak: Komentarz do art. 66 k.k. w: Kodeks karny. Komentarz pod red. M. Filara, wyd. Lewis Nexis, Warszawa 2008).

Analiza akt niniejszej sprawy prowadzi natomiast do wniosku, iż sąd pierwszej instancji w sposób niedostateczny rozważył przesłanki pozwalające na warunkowe umorzenie postępowania karnego w niniejszej sprawie, zgodnie z treścią art. 66 § 1 k.k., przede wszystkim w sposób niedostateczny rozważył stopień społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez K. K..

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż przy ocenie stopnia zawinienia oraz stopnia społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez oskarżonego K. K. nie można stracić z pola widzenia faktu, iż ponad wszelką wątpliwość w niniejszej sprawie oskarżony znajdował się w stanie nietrzeźwości wyrażającym się wartością 0,74 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, a zatem około 1,5‰. Zgodnie z treścią art. 115 § 16 k.k. stan nietrzeźwości w rozumieniu Kodeksu karnego zachodzi, gdy zawartość alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza przekracza 0,25 mg albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość. U oskarżonego ujawniono zawartość alkoholu w wydychanym powietrzu praktycznie trzykrotnie przekraczającą tę minimalną wysokość stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu wyznaczoną ustawowo jako identyfikującą stan nietrzeźwości.

Okoliczność kierowania pojazdem w stanie nietrzeźwości jest okolicznością szczególną w polskim prawie karnym, stanowi bowiem m.in. jedną z okoliczności obostrzających odpowiedzialność karną w przypadku doprowadzenia do kolizji bądź wypadku drogowego. Wiedzą powszechną jest przy tym sposób oddziaływania alkoholu na organizm ludzki – wyrażający się przede wszystkim w spowolnieniu reakcji. Kierowanie samochodem ma charakter dynamiczny, wymaga ogromnego skupienia i refleksu – człowieka znajdującego się pod wpływem alkoholu z całą pewnością nie cechują takie przymioty. Powszechną jest również świadomość tego, iż im wyższy poziom alkoholu w organizmie tym silniejsze jego działanie i tym powolniejsze stają się reakcje tego organizmu na zmieniającą się wokół niego rzeczywistość. Wysokie stężenie alkoholu w wydychanym powietrzu stanowi ogromne zagrożenie w przypadku kierującego pojazdem – jego zachowanie staje się nieprzewidywalne, co stwarza niebezpieczeństwo w ruchu lądowym i tym samym może doprowadzić do spowodowania kolizji bądź wypadku drogowego, w tym ze skutkiem śmiertelnym.

Zgodnie z treścią art. 115 § 2 k.k. przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu sąd bierze pod rozwagę rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, wagę naruszonych przez sprawcę obowiązków, jak również postać zamiaru, motywację sprawcy, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia. Analiza pisemnych motywów skarżonego rozstrzygnięcia prowadzi sąd odwoławczy do przekonania, iż oceniając stopień zawinienia i stopień społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez K. K. sąd pierwszej instancji skupił się na okolicznościach podmiotowych – cechujących sprawcę, oceniając przede wszystkim zamiar i motywację oskarżonego, fakt znajdowania się przez niego w wyjątkowo trudnej sytuacji życiowej i działanie pod wpływem silnych emocji związanych z chęcią pomocy chorej córce. Wszystkie te okoliczności dostrzega oczywiście sąd odwoławczy oceniając prawidłowość zapadłego rozstrzygnięcia. Jednakże nie

można stracić z pola widzenia okoliczności przedmiotowych niniejszej sprawy – poziomu alkoholu znajdującego się w organizmie oskarżonego oraz zagrożenia jakie sprawił kierując samochodem w takim stanie. Te okoliczności – w ocenie sądu okręgowego – nie zostały w sposób dostateczny zbadane przez sąd meriti przy wydawaniu zaskarżonego rozstrzygnięcia. Dla warunkowego umorzenia postępowania karnego niezbędnym jest bowiem zaistnienie przesłanki w postaci stwierdzenia, że społeczna szkodliwość popełnionego czynu nie jest znaczna – trudno uznać, że sąd pierwszej instancji zbadał stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego w sposób prawidłowy (i tym samym faktycznie uznał, że społeczna szkodliwość czynu popełnionego przez K. K. nie była znaczna), skoro ustalając jego poziom skupił się jedynie na okolicznościach podmiotowych, całkowicie pomijając okoliczności przedmiotowe.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Zgierzu. Rozpoznając sprawę ponownie sąd pierwszej instancji winien mieć na względzie poczynione wyżej uwagi i ustrzec się wskazanych błędów, które skutkowały wydaniem rozstrzygnięcia o charakterze kasatoryjnym. Przede wszystkim zaś winien rozważyć, czy poziom stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu pozwala na uznanie, że stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego nie jest znaczny.